

студії. Серія «Педагогіка», 2(4), 2022. С.207-213. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.4.2.29> (дата звернення: 10.02.2023).

2. Корицька Г. Особливості навчання української мови учнів в умовах розвитку електронної лінгводидактики. *Українська мова і література в школі*. 2016. № 1. С. 14-17.

3. Технології навчання в мовно-літературній галузі початкової школи: навчально-методичний посібник для самостійної роботи / Автори-укладачі: Л.М. Роєнко, Т. А. Торчинська. Умань, 2018. 149 с.

Вегера Наталія Олександрівна
*студентка I курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Шкабаріна Маргарита Андріївна,
*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики
початкової освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

УДОСКОНАЛЕННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ УЧНІВ 4 КЛАСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЧАСТИН МОВИ

Українська мова надзвичайно багата, наділена різноманітним словниковим складом, гнучкою граматичною будовою та прекрасними фонетичними якостями.

У 4 класі Нової української школи на вивчення теми «Мова і мовлення» відводиться невелика кількість годин. І це при тому, що тема ця надзвичайно важлива. Тому вона не обмежується вивченням лише в рамках даних годин, а продовжує вивчатись і далі протягом вивчення різних частин мови на уроках української мови, а також і на інтегрованому курсі « Я досліджую світ».

Проблема ця надзвичайно актуальна. Вирішення її не обмежується лише роботою на уроках, а продовжується і на перервах, в позаурочний час: спілкування «учитель» - «учень» та «учень» - «учень» потребує постійної уваги з боку вчителя. Він повинен підказати, виправити, тактовно допомогти дитині правильно вжити слово, побудувати речення та проінтонувати його. Робота ця повинна бути постійною і безперервною. Тільки в такому випадку можна сподіватися на її позитивний результат.

Робота над підвищенням мовної культури дитини складна і тривала. Вона передбачає насамперед засвоєння норм літературної вимови і наголошення слів, поповнення словникового запасу, збагачення засобів образності й виразності. Для цього на практиці широко використовуються мовні вправи, прислів'я та приказки, акривірші, мовні ігри, загадки, добірки віршів,

скоромовки, вислови про мову, мовні свята й логічні завдання («Знайди невідповідності», кросворди, ребуси, «Знайди відмінності», лабіринти тощо).

Культура мови починається з самоусвідомлення мовної особистості. Вона зароджується й розвивається там, де носіям національної літературної мови не байдуже, як вони говорять і пишуть, як сприймається їхня мова в різних суспільних середовищах, а також у контексті інших мов [2, с. 8-9].

Основні ознаки культури мови:

- змістовність (потрібно продумувати текст і основну думку висловлювання; розкривати їх повно; говорити й писати лише те, що добре відомо; не говорити й не писати зайвого; добирати матеріал, якого не вистачає);
- правильність і чистота (дотримуватися норм літературної мови);
- точність (добирати слова і будувати речення так, щоб найточніше передати зміст висловлювання);
- логічність і послідовність (говорити і писати послідовно, забезпечувати смислові зв'язки між словами і реченнями в тексті; складати план виступу чи лекції; систематизувати дібраний матеріал; уникати логічних помилок);
- багатство (використовувати різноманітні мовні засоби, уникати не виправданого повторення слів, однотипних конструкцій речень);
- доречність (ураховувати, кому адресовано висловлювання, як воно буде сприйняте при певних обставинах спілкування);
- виразність і образність (добирати слова і будувати речення так, щоб якнайкраще, якнайточніше передати думку, бути оригінальним у висловлюванні і вміти впливати на співрозмовника) [7, с. 63-64].

Важливо, щоб діти усвідомили, що у світі є багато мов, що кожен народ має свою мову. Одні й ті самі предмети, ознаки, дії в різних мовах мають різні назви.

У початкових класах дітям прищеплюється любов до рідного слова, до мови батьків, до рідного краю, Батьківщини. Діти мають усвідомити, що українська мова є мовою українського народу, що обов'язком кожного українця є знання і збагачення її [6, с. 98].

Отже, систематична робота над опрацюванням мовленнєвого етикету протягом вивчення частин мови у 4 класі є дуже важливою для удосконалення культури мовлення. Вважаю, що розвиток досконалого мовлення молодших школярів залежить від ефективної організації вчителем навчально-мовленнєвої діяльності, яка полягає, передусім, у створенні системи вправ для опанування мовленнєвої культури та зразковому мовленні вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дика Н. Поняття культури мовлення учнів. Дивослово, 2002. №2. С. 50.
2. Єрмоленко С. Я. Культура української мови : Довідник / С.Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець та ін.; За ред. В. М. Русанівського. К.: Либідь, 1990. 304с.
3. Стаднік В. І. Культура мовлення: формування уявлення про культуру мовлення і культуру спілкування. *Розкажіть онуку*. 2003. №14-15. С. 33.

4. Феніна Н. Формування мовної культури учнів у процесі викладання рідної мови і літератури. *Українська мова та література*. 2013. №9. С. 34-40.

5. Українська мова та читання: підр. для 4 кл. ЗЗСО (частина 1, 2), автор: І. Большакова, І. Хворостяний, видавництво: Харків, Ранок, 2021.

6. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навч. закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. К. : Літера ЛТД, 2011. 364с.

7. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2010. 624 с.

***Власюк Аліна Вікторівна,**
студентки I курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

***Науковий керівник:**
Сойко Інна Миколаївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Письмова комунікація на сьогодні відіграє значну роль у сучасному житті. У початковій ланці школи письмо є складовою частиною всього змісту навчання рідної мови. Письмо – комплексний вид навчальної діяльності. Воно складається з багатьох структурних компонентів, умінь і навичок, оволодіння якими – складний, тривалий і нелегкий процес для першокласника, а формування почерку – складна справа взагалі для учнів початкової школи [4].

Проблема навчання писемного мовлення розглядалась багатьма відомими вченими. На думку Л. С. Виготського, готувати дітей до писемного мовлення можна вже в дошкільному віці, але цей процес не має проходити, як просте переведення усного мовлення в писемні знаки, тобто через формування навички письма. Він пропонує формувати письмо, як відтворення свого неповторного мовлення, як важливий елемент дитячого життя [2]. І. І. Карабаєва вбачає успішність навчання писемного мовлення в усвідомленні відношень між письмовим знаком і його значенням, а також знаннях і уміннях із його функціонального використання [3]. Писемне мовлення використовується як самостійна форма спілкування, проте оволодіння писемним мовленням відбувається на основі усного мовлення. А. М. Пешковський акцентував, що писемне мовлення не може розглядатися як рідна мова людини, оскільки писемне мовлення не може бути отримане від